

سوال: "دیواتے دریا" دا تنقیدی ویر واکرؤ

تعارف:

دیواتے دریا ناول ۴ فضل احسن رندھاوا دا پنجابی ناول اے۔ جیہڑا ونڈ توں پہلا دے پنجاب دی ثقافت، خیالات، حالات، نون بیان کردالے۔ آپ نے اس ناول وچ آکھیا اے۔ جیہڑے وچ ضد، پٹ دھڑ، خاندانی دشمنی تے محبت دی کہانی اے۔ اس ناول آپ نے پنجاب دی دھرتی داوی نقشہ کھچیا اے۔ آپ دا اہم ناول کاسیاب دھاشرتی ناول ثابت ہو پایا اے۔

دیواتے دریا دا علامتی مفہوم:

اس ناول وچ دیواتے دریا دالفظ علامتی طور تے ورتیا گیا اے۔ اس وچ دریا نوسراد طاقت، بہادری اے۔ جس نون سردار اجاگر سنگھ رندھاوا دی شخصیت لپے ورتیا اے۔ ناول وچ اس بارے آکھیا گیا اے کہ:

” سردار اجاگر سنگھ تے دریا سی دریا۔
جدھرنوں روٹھے پے بیاتے دھیر
اوداراہ پہاڑ دی نیش ڈک سکدا “

جد کہ دیوا تو سراد خوبھورتی، روشنی، جاننی

اے۔ ایہ لفظ روپو لئی ورتیا لیا اے۔ جیٹری اپنے
ہنڈی ایڑھیارسی۔ اس بارے ناول وچ آکھیا

” روپو لے اس ہنڈا
دیوالے دیوال۔ “

دیوالے دریا دا تنقیدی وپروا:

افضل احسن رندھاوا دا ناول
ہنڈ توں پہلاں دے پنجاب دا نقش کجھا
لے جدوں سلج، سلیمان تے ہنڈوا کجھ
رہندے سی۔ اس وچ پنجاب دی رستل بہت
وی دکھائی دیتی اے تے نال ای پیلے کھینڈ
تھا شے وی۔ اس ناول وچ پنجاب دے گھر و جوان
دی ٹور دکھائی لئی اے تے اس دی عشق دی
کہانی۔ پنجاب وچ عورت دا کردار اس دی محبت
تے بے بسی توں وی روپو لے کردار وچ دکھایا لیا
اے۔

پلاٹ:

ناول دا پلاٹ اس جا سیادی انگ
ہوندا اے جس دا مطلب،

” ناول نگار نے ذہن دے وچ
واقعات یا کہانی نوں فنی ترتیب
نال پیش کرنا۔ “

اس ناول دا پلاٹ سن کھجوا اے۔ جیٹر آخر
 تک قاری نوں اپنے نال بنھ کے رکھدا اے تے
 اس دا تجسس ٹیشن نہیں پسندا اسی ناول دا آغاز
 سردار اجاگر سنگھ زندھاواتے سردار سنگھ سنڈھو دی پہلاں
 دوستی تے غیر دشمنی توں شروع پسندا اے تے
 اس دے منڈے سردار شمشیر سنگھ دی محبت دی
 کہانی دسی اے جیٹر ا روپو لئی چندو دا وی قتل
 سر پسندا اے تے اخیر وچ روپو نے کے جان
 لپے اپنے ہر ادے سامنے آن کھوندا اے۔ جتھے
 قاری نوں لکھدا اے کہ اوہ اپنے ہر ادے قتل کردیوے
 گا لیکن کہانی روپو دے قتل اتے آکے مک جاندی
 اے۔ ایہہ ناول اخیر تک قاری نوں تجسس وچ
 رکھدا اے۔

کہانی دے کردار:

کہانی دے کردار اس کہانی نوں
 اگے ودھانڈے نیں تے منطقی انجام تک بچانڈے
 نیں۔ دیواتے دریا وچ لکھاری نے اپنے کرداراں
 اتے ڈھیر زور دیتا اے۔ اس دا سگریزی کردار
 شمشیر سنگھ اے کہانی اس دے آدے دواں
 گھمڈی اے۔ فر دوجے کرداراں دا وی ایسا مقام و
 مرتبہ اے۔ روپو، چندو، سردار اجاگر سنگھ
 زندھاوا، سردار کمر سنگھ سنڈھو تے ہرنجن
 سنگھ وی اس کہانی نوں انجام تک اڈرانڈے نیں۔
 مختصر ایہہ کہ افضل احسن زندھاوا نے اس ناول

دے کرداروں لے بڑی عنت لیتی ہے۔

Use elaborate, specific and self explanatory headings: **مرکلمہ نگاری**

ناول وچ مرکلمہ نگاری دی

بڑی اہمیت پھندی ہے۔ کردار اپنے رکالے موقع محل دے مطابق سردے نیں۔ یعنی جیسے عمر عقل تے اہلیت دا کردار ہوو او پدے مقالے بالکل اسی طرح ہوں۔ ناول وچوں کجھ مقالے درج ذیل نیں۔

”کتنے جلائی ایں؟“ ہر جن سلو نے ہولی جیسی ہونجھیا
”جتنے مرضی“

اپہ نال کون ہے؟
”تینوں تیں پتہ؟“ شمشیر سلو نے وٹ کھائے اکیا
”اپہ تیرے نال ایں طرح نہیں جاسدی۔ ایس
دی جنج بوہتے بیٹھے ہے۔“
”تینوں کی ایس دے نال تے ایس دی جنج
دے نال“

جذبات نگاری:

ناول نگاروں جذبات نگاری
وچ مکمل حاصل ہے۔ ناول نگار نے جذبات نگاری
کرن لگیا ہے جو جیسے لفظاں دا تاثر دیتا ہے کہ قاری
کردار دی اندری کیفیت توں آگاہ ہو جاندا ہے۔
کجھ ناول دے کردار شمشیر سلو دے جذباتی مقالے ملاحظہ
کرو۔

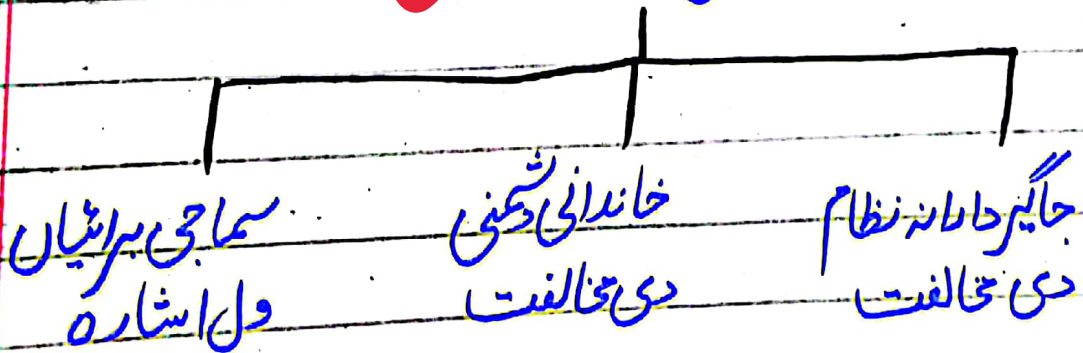
” او تیری تے رت ای سفید ہوئی
اے شمشیر سنگھا۔ کوی ہرا دی اپنے
ہرا دے خون دا تر پایا ہو یا اے۔
کھدے تل کمر۔ “

میںوں نشیں بتہ عقل کیہہ ہوندی
اے اندر سنگھا! پر میں اک گل
جاندا آ کہ بھئی پیرے راہ وچ
بھاویں ساری بنا آ کے کھلو جاوے
میں فیروی رو بودی بانہہ نشیں
جھنڈنی۔

مقصد پیت:

پر کیانی یا ناول دا کوئی مقصد ہوندا
اے۔ جیہڑا حیاتی گزاراں دا ڈھنگ دسد اے۔ اس
ناول وچ معاشرے دے جاگیر دارانہ نظام،
خاندانی دشمنی اس نظام دی مخالفت، بے انتہا
تعصب، پیٹ دھری، سماجی برائیاں تے خرابیاں
دے خلاف آواز بلند کیتی گئی اے۔

ناول دا مقصد

زمان و مکان :

ناول کے برج ایس ویلے تے
تھاہ دے بارے خاص خیال رکھیا جاندا ہے۔
ایس ناول دا ٹھکانہ وندے نوں بہا دا پنجاب اے جیہوں
زرگی ریتل ہتھل، پیلے برسمان رواج، ریتل ہتھل،
دشمینیاں عام سی۔

ناول دیاں کجھ خامیاں :

1۔ ایس ناول وچ شمشیر سنگھ دا کردار بڑا
لنچل دارا ہے۔ جیہڑا روپوناں پیاروی کردا ہے۔
اوس پے اپنی ماسی دی دھی جندو نوں قتل کر
جیندا ہے۔ تے غیر اخیرتے اپنی محبوبہ نوں وی قتل
کر دیندا ہے۔ جیہڑی انہونی جیسی گل لگدی اے۔

2۔ روپو دا کردار :

روپو نوں ایس ناول وچ پیادہ
دیر دکھایا اے تے سبھ مردانہ صفتاں میں۔ جیسی طرح
اوس پر تھاہ نے شمشیر سنگھ نوں ملن دا بیج حاندی اے۔
ایس لئے روپو دا کردار کجھ مردانہ لگدا ہے۔

3۔ سردار اجاگر سنگھ رندھاوا دا مافوق الفطرت کردار

ناول وچ سردار اجاگر سنگھ نوں
احیر، طاقتور تے ~~ف دھرم دکھایا اے~~ جیہڑا کوئی
مافوق الفطرت کردار ہی لگدا ہے۔

4۔ رندھاویاں دی برتری :

ناول تے تھان

تھاں زندھاوا دی جلدی دشمنی ورج سندھو
خاندان توں جتدا دکھایا گیا اے۔ ایس دی وجہ
ایہہ وی ہو سکدی اے کہ افضل احسن زندھاوا
خود وی زندھاوا ذات توں سی تے اوہناں نے
اپنے ذات دی برتری ظاہر کیتی اے۔
Add more arguments.

مکدی گل:

دیواتے دریا ناول افضل احسن
زندھاوا دا کامیاب معاشرتی ناول اے۔ ایہہ
دیہاتی زندگی دی عکاسی دکھن تصویر ظاہر کردا
اے۔ زبان تے پیرا وے اعتبار نال ایہہ ناول
جنگا ناول اے۔ ناول وچ پیرتے بہادر جواناں
موضوع بنا کے اوہناں دی سجاوٹ دی گل کیتی
گئی اے۔ ایس وچ روہو دار وی سردار اے۔ تے
سارے کردار سکھ نہیں۔ ایس ناول وچ کجھ خاصاں
نہیں جیٹریاں ان کرداراں توں تھوڑا مختلف تے
گنجلدار بنا دیاں دیں۔

A 16 marks qs should have
around 10-12
subheadings/arguments

Improve the references and the
headings quality part!